

CARL DE KEYZER

België in het groot

“Mijn moeder had een gigantische familie met heel wat ooms en neven. Niet verwonderlijk dat er al eens Witte Paters op de koffie kwamen. Vaak vertelden ze over onze kolonie. We gingen zelfs naar tentoonstellingen van missionarissen in onze parochiezaal. Als ik eerlijk ben, besepte ik pas veel later dat Congo onafhankelijk was geworden. In de jaren zestig hing daar eigenlijk nog een zweem van onduidelijkheid rond. Ik had wel een goed beeld van de verhouding tussen België en Congo omdat er elke dag wel iets over het land in de kranten verscheen. Bovendien verzamelde ik ook de fotoprentjes van Congo die toen bij de pakjes Liebig-soep zaten. Het was gewoon niet uit ons dagelijks leven weg te denken.”

BELGISCHE INMENGING

“Ik ben ervan overtuigd dat Congo sneller en beter had kunnen evolueren als de kolonisator het land ongemeoid had gelaten. Maar goed, de realiteit is anders en hadden de Belgen het land niet ingelijfd, dan waren de Engelsen of Fransen er wel mee gaan lopen. Elke koning in die tijd vond een kolonie een trofee aan de muur. Leopold II wou waarschijnlijk doodleuk kunnen meepraten op de tuinfeestjes aan andere hoven. Later zwaaide de Belgische staat er de plak, een rol die het land met plezier en veel overgave invulde. Ten koste van de inlandse cultuur.”

INVLOED

“Toen ik in 2003 voor het eerst naar Congo afzakte voor ‘Trinity’, mijn vorige fotoproject over macht en geweld, keek ik verbaasd op. Ik zag er ‘België in het groot’. Voorheen had ik altijd gedacht dat ons land als project op zich niet interessant genoeg was, maar toen ik Congo ontdekte, leek het me duidelijk: als ik ooit iets over België zou maken, zou het over Belgisch-Kongo gaan. Ik ben er zelf niet geboren, ik heb er ook nooit gewoond, maar ik voelde wel een band met het land. Na twee dagen tuffen op een brommer door het oerwoud, kom je plots op een open plek waar grote avenues liggen die overschaduw worden door lijvige platanen. Wat verder zie je een kerk en een stadhuis. Het was echt hallucinant om zo ver van huis een doorsnee Vlaams dorp te spotten.”

NEOKOLONIALIST

“Ik heb met heel veel Congolezen gesproken en ik mag concluderen dat er twee groepen zijn. Er is een massa die zegt dat de Belgen terug moeten komen omdat hun politici het land niet kunnen besturen. De andere groep durft je het woord ‘neokolonialist’ naar het hoofd slingeren. In mijn geval wellicht omdat ze vonden dat ik als fotograaf voor de zoveelste keer van hen ging profiteren. Mijn reis door Congo voelde soms aan als een onmogelijke opdracht. Niet alleen om het project te realiseren, maar ook om er te leven. Ik denk vooral terug aan mijn verblijf als een constant gevecht met de bureaucratie. Ik hou van spelletjes, maar daar was het bikkeldhard. Durfde ik mijn fotoestel bovenhalen, dan stonden er al gauw tien mensen rondom mij. Elk van hen onderwierp me aan een spervuur van lastige vragen. Ik ben heel oprecht wanneer ik zeg dat ik er geen dag langer gebleven ben dan nodig. Het was een echte beproeving.”

**“IK BEN ER GEEN DAG LANGER
GEBLEVEN DAN NODIG. HET WAS
EEN ECHTE BEPROEVING.”**

CONGO (BELGE)

“Mijn meest recente project heet Congo (belge). Het boek is een kruisbestuiving van mijn foto's en citaten die cultuurhistoricus David Van Reybrouck verzameld heeft. Aan de hand van toeristische brochures uit de jaren vijftig wou ik zelf op Congo-reis. Net als in een moderne reisgids stonden alle bezienswaardigheden netjes opgesomd. Als je de foto's uit die brochures voor ogen houdt, moet Congo een waar paradijs geweest zijn. Lachende, blanke kinderen op schommels en Congolees personeel aan het werk. Beelden van goede wegen en mensen op plezierboten. Ik vond het zeer surrealistisch hoe dat kleine België zichzelf geëxporteerd had naar een veel groter Afrikaans land. Die beschreven routes wou ik opnieuw volgen. Alles exact overdoen lukte me niet, omdat veel wegen vervallen zijn en er van boottochten nagenoeg geen sprake meer is, maar ik heb toch een poging ondernomen. Dat ik daarvoor allerlei barrières moest overwinnen nam ik er gewoon bij.”

Het recentste fotoproject van Carl De Keyzer heet Congo (belge), een boek dat een biologerende indruk van de voormalige kolonie nalaat.

Functie: Magnumfotograaf

Geboortedatum: 27 december 1958

Woonplaats: Gent

Verblijfplaats in Congo: as Boma-Kinshasa, as Kindu-Katanga, Congo-stroom en Kisangani

Duur verblijf in Congo: enkele weken 2003 – tien maanden in 2007-2009